Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru, judecător Clima Speranța
Dosarul nr. 2r-1238/25 (2-25057611-02-2r-23062025)

D E C I Z I E

29 ianuarie 2026 mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

În componența sa:
Președintele completului, judecătorul Diana Corlăteanu
Judecătorii Eleonora Badan-Melnic și Roman Pascari

examinând fără participarea părților, recursul declarat de Tcaci Maxim,

împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 5 mai 2025, prin care cererea de chemare în judecată a fost restituită în temeiul art. 170 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Tcaci Maxim împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului cauzat în rezultatul deținerii în condiții contrare preevedrilor art. 3 CEDO în conformitate cu art. 473^4 alin. (6) Cod de procedură penală,

A C O N S T A T A T:

Circumstanțele cauzei:

La 25 aprilie 2025, Tcaci Maxim s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului cauzat în rezultatul deținerii în condiții contrare preevedrilor art. 3 CEDO în conformitate cu art. 473^4 alin. (6) Cod de procedură penală.

Poziția instanței de fond:

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 5 mai 2025, cererea de chemare în judecată depusă de Tcaci Maxim a fost restituită în conformitate cu art. 170 alin.(1) lit. b) Cod de procedură civilă, pe motiv, că instanța sesizată nu este competentă să judece cauza. (f.d. 25-27)

Solicitarea recurentului:

Invocând dezacordul cu încheierea primei instanțe, la 9 iunie 2025, prin intermediul oficiului poștal, Tcaci Maxim a declarat recurs împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 5 mai 2025, prin care cererea de chemare în judecată a fost restituită. (f.d. 29-36)

Argumentele părților:

În motivarea recursului, recurentul a invocat că nu este de acord cu încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 5 mai 2025, prin care cererea de chemare în judecată a fost restituită, o consideră neîntemeiată, pasibilă de a fi casată cu remiterea cauzei la rejudecare.

A relevat că, instanța de fond eronat a concluzionat asupra lipsei de competență a sa în examinarea cauzei înaintate, or, legiuitorul expres a prevăzut la art.473^4 Cod de procedură penală, în cazul constatării deținerii în condiții contrare art.3 CEDO, condamnaților la pedeapsa detențiune pe viață nu poate fi redus termenul de pedeapsa în calitate de despăgubire, însă aceștia pot înainta o acțiune civilă.

Intenția legiuitorului este clară și transparentă, condamnaților al cărora termen de pedeapsa este nedeterminat, nu pot beneficia de reducerea pedepsei, iar pentru ca despăgubirea să fie de natura celor efective și capabilă să satisfacă suferințele cauzate, condamnatul este în drept să înainteze o acțiune civilă pentru recuperarea prejudiciului, ceea ce este în corespundere art. 20 din Constituție, art.3 și art.6 din Convenție, art.5 și art.7 din Codul de procedură civilă și art.16 Cod civil.

La fel, este relevant faptul că, în cauza respectivă, la 12 martie 2025, s-a pronunțat Curtea de Apel Nord în materie penală, prin care s-a constatat că, condamnatul Tcaci Maxim s-a deținut în condiții inumane pe o perioadă de 6114 de zile și este în drept să înainteze o acțiune civilă în instanța de judecată.

A menționat că, decizia Colegiului penal prin care s-a constatat că condamnatul poate înainta o acțiune civilă a obținut putere de lucru judecat.

Conform art.123 (2) Cod de procedură civilă, faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanță specializată sunt obligatorii pentru instanța care judecă cauza și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleași persoane. Sentința pronunțată de instanța judecătorească într-o cauză penală, rămasă irevocabilă, este obligatorie pentru instanța chemată să se pronunțe asupra efectelor juridice civile ale actelor persoanei împotriva căreia s-a pronunțat sentința numai dacă aceste acte au avut loc și numai în măsura în care au fost săvârșite de persoana în cauză.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut, cu titlu de principiu, că dreptul la un proces echitabil ar fi iluzoriu dacă ordinea juridică a unui stat ar permite ca o hotărâre judecătorească definitivă și obligatorie să rămână

inoperabilă, în detrimentul unei părți a procesului (*Assanidze v. Georgia [MC], 8 aprilie 2004, § 182; Suvitskyy v. Ucraina, 26 ilie 2012, § 147*).

Totodată, este de menționat că, în jurisprudența sa, Cartea Europeană a Drepturilor Omului a notat că, principiul securității juridice este implicit în toate articolele Convenției.

Din această perspectivă, principiul securității juridice se manifestă în diferite forme și contexte, una dintre ele fiind cerința ca atunci când instanțele au pronunțat o decizie definitivă cu privire la o chestiune, decizia lor să nu fie pusă în discuție.

Acest ultim aspect al certitudinii juridice presupune, în general, respectarea principiului *res judicata*, care, prin salvgardarea caracterului definitiv al hotărârilor judecătorești și a drepturilor părților la procedurile judiciare – inclusiv ale persoanelor, care au calitatea de victime - servește pentru asigurarea stabilității sistemului judiciar și contribuie la încrederea publicului în instanțe.

În subsidiar, argumentul instanței de fond privind examinarea unor astfel de cazuri în procedură penală este inadmisibil, or în materie-penală, instanțele de-judecată nu au competențe să stabilească un cuantum material de despăgubire pentru deținerea în condiții contrare art.3 CEDO, în cauza concretă.

Speței este relevantă și practica judiciară la nivel național, în cauza Gaidarji v. Ministerul Justiției, Judecătoria Chișinău, sediul Centru a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Gaidarji împotriva Ministerul Justiției al Republici Moldova privind repararea prejudiciului moral în rezultatul deținerii în condiții contrare art.3 CEDO cu încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul reclamantului prejudiciul moral în mărime de 190 000 de lei, iar prin decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, cauza civilă nr.2ra-1479/22, s-a respins ca inadmisibil recursul Ministerului Justiției. Decizia fiind irevocabilă.

La final, a atenționat asupra constatărilor distorsionante din încheierea atacată prin care reclamantului i-a fost explicat, dacă va înlătura încălcările menționate, va putea adresa repetat în judecată aceeași acțiune.

Din partea descriptivă a încheierii nu este clar ce neajunsuri ar trebui să înlăture reclamantului, decât cele deja înlăturate, doar nu este în competența lui Valeriu Chicu să modifice actele normative pentru a fi în corespundere cu viziunea și cerințele instanței de judecată. Or, alte neajunsuri, pe care reclamantul le-ar putea înlătura, decât cele menționate, nu au fost identificate, ceea ce duce la faptul că cerințele instanței de fond sunt irealizabile, iar cauza a fost examinată superficial fără a fi respectate toate normele și cerințele legale.

Astfel, prin refuzul de a primi cererea de chemare în judecată cu invocarea motivelor nefondate și irelevante, instanța de fond, a încălcat principiul respectării dreptului de acces la justiție, garantat de art. 6 § 1 din Convenția pentru Apărarea

Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, art.20 al Constituției Republicii Moldova și art. 5 Cod de procedură civilă, relevat și în jurisprudența CEDO.

A considerat că, instanța de fond neîntemeiat a restituit cererea de chemare în judecată, a încălcat dreptul acestuia la un proces echitabil.

Termenul de declarare a recursului:

În corespundere cu prevederile art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Din actele cauzei rezultă că încheierea contestată a fost emisă la 5 mai 2025, iar recursul declarat la 9 iunie 2025, se consideră a fi depus în interiorul termenului legal în situația în care la materialele cauzei lipsesc date privind recepționarea de către recurent a încheierii recurate. (f.d. 29-36)

Aprecierea instanței de recurs:

Analizând legalitatea și temeinicia încheierii contestate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de recurs și a materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis din următoarele motive.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Conform art. 427 lit. b) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind cauza spre rejudecare.

În accepțiunea art. 2 alin. (1) Cod de procedură civilă, procedura de judecare a cauzelor civile în instanțele judecătorești de drept comun este stabilită de Constituția Republicii Moldova, de hotărârile și deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului, de hotărârile Curții Constituționale, de prezentul cod și de alte legi organice. Normele de drept procedural civil din alte legi trebuie să corespundă dispozițiilor fundamentale ale Constituției Republicii Moldova și prezentului cod.

Prin prisma art. 19 alin. (1) și (2) ale Codului de procedură civilă, în cauzele civile, justiția se înfăptuiește potrivit reglementărilor legislației procedurale civile și numai de către instanțele judecătorești și de judecătorii ei, numiți în funcție în modul stabilit de lege. Constituirea de instanțe extraordinare este interzisă. Hotărârea judecătorească emisă în cauză civilă poate fi controlată și reexaminată numai de instanța judecătorească competentă, în ordinea stabilită de prezentul cod și de alte legi.

În constelația art. 473[1] Cod de procedură penală (introdus prin Legea nr.163 din 20 iulie 2017, în vigoare din 20 decembrie 2017, completat ulterior prin Legea nr. 245 din 31 iulie 2023, în vigoare din 22 august 2023), împotriva actelor

organului care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate (închisoare, detenţiune pe viaţă), condamnatul, precum şi alte persoane ale căror drepturi şi interese legitime au fost încălcate de aceste organe pot declara plângere judecătorului de instrucţie din instanţa în a cărei rază teritorială se află organul respectiv, în termen de 30 de zile de la data comunicării sau de la data la care a luat cunoştinţă de actul respectiv, cu excepţiile prevăzute de Codul de executare. Soluţionarea plângerii împotriva actelor organului care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate are loc conform prevederilor art. 471. Încheierea privind soluţionarea plângerii poate fi atacată în conformitate cu prevederile art.472.

În acord cu art. 170 lit. b) Cod de procedură civilă, **judecătorul restituie cererea de chemare în judecată dacă: instanţa nu este competentă să judece cauza.**

La caz, Colegiul judiciar constată că, Tcaci Maxim îşi ispăşeşte pedeapsa în Penitenciarul nr. 17 din or. Rezina, fiind condamnat la detenţie pe viaţă.

Prin decizia irevocabilă a Curţii de Apel Nord din 12 martie 2025 s-a constatat faptul că, condamnatul Tcaci Maxim a fost deţinut în Penitenciarul nr. 13 din Chişinău şi Penitenciarul nr. 17 Rezina, în condiţii contrare prevederilor art. 3 CEDO, în total 6114 de zile. (f.d. 21-24)

Actele cauzei denotă şi faptul că, potenţialul reclamant Tcaci Maxim s-a adresat Judecătoriei Chişinău, sediul Centru cu acţiune împotriva Ministerului Justiţiei cu privire la recuperarea prejudiciului cauzat în rezultatul deţinerii în condiţii contrare prevederilor art. 3 CEDO, în conformitate cu dispoziţiile art. 473^4 al. (6) Cod de procedură penală.

Prin încheierea Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 5 mai 2025 cererea de chemare în judecată depusă de Tcaci Maxim a fost restituită în conformitate cu art. 170 alin.(1) lit. b) Cod de procedură civilă, pe motiv, că instanţa sesizată nu este competentă să judece cauza. (f.d. 25-27)

Invocând dezacordul cu încheierea primei instanţe, la 9 iunie 2025, prin intermediul oficiului poştal, Tcaci Maxim a declarat recurs împotriva încheierii Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 5 mai 2025, prin care cererea de chemare în judecată a fost restituită. (f.d. 29-36)

Raportând dispoziţiile normelor citate la circumstanţele cauzei, evaluând soluţia primei instanţe prin prisma raţionamentului pretenţiilor înaintate în raport cu circumstanţele de fapt şi de drept invocate, instanţa de recurs apreciază ca fiind neîntemeiată soluţia instanţei de fond cu privire la restituirea cererii de chemare în judecată înaintată de Tcaci Maxim, în temeiul art. 170 alin.(1) lit. b) Cod de procedură civilă.

În sprijinul poziţiei exprimate, Colegiul judiciar reţine că domeniul de aplicare a art. 170 alin.(1) lit. b) Cod de procedură civilă se referă la cazurile când

cererea a fost depusă într-o instanță care nu dispune de competență jurisdicțională teritorială sau materială, situație care în speță nu se atestă, or, cerința de reparare a prejudiciului moral ca rezultat al constatării faptului deținerii condamnatului în penitenciar în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția Europeană, constituie prin natura sa obiectul unui litigiu civil și, respectiv, urmează a fi examinată în procedură civilă.

Astfel, prin prisma art. 3 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cât și jurisprudența Curții Europene în toate cauzele în care se invocă încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale protejate de Convenție, statul are obligația pozitivă de a crea condiții care să prevină toate formele de tortură, tratamente inumane și degradante. Statul are obligația de a asigura oricărei persoane aflate sub jurisdicția sa drepturile și libertățile definite în Convenție.

Respectiv, statul se face responsabil și urmează a fi parte în cauzele în care se invocă o atare încălcare și se cer compensații morale.

La rândul său, art. 473^{l} din Codul de procedură penală (introdus prin Legea nr.163 din 20 iulie 2017, în vigoare din 20 decembrie 2017, completat ulterior prin Legea nr. 245 din 31 iulie 2023, în vigoare din 22 august 2023), împotriva actelor organului care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate (închisoare, detențiune pe viață), condamnatul, precum și alte persoane ale căror drepturi și interese legitime au fost încălcate de aceste organe pot declara plângere judecătorului de instrucție din instanța în a cărei rază teritorială se află organul respectiv, în termen de 30 de zile de la data comunicării sau de la data la care a luat cunoștință de actul respectiv, cu excepțiile prevăzute de Codul de executare. Soluționarea plângerii împotriva actelor organului care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate are loc conform prevederilor art.471. Încheierea privind soluționarea plângerii poate fi atacată în conformitate cu prevederile art. 472.

Dispozițiile legale cuprinse la art. 473^{4} alin. (3) Cod de procedură penală, lasă la discreția persoanei alegerea metodei de apărare a drepturilor încălcate, una din ele fiind depunerea unei acțiuni civile.

În sensul **art. 473^{4} alin. (6) Cod de procedură penală**, în cazul persoanelor condamnate la detențiune pe viață, constatarea condițiilor inumane nu poate genera o reducere a pedepsei, aceasta fiind una nedeterminată.

Prin urmare, legiuitorul a instituit o singură formă de compensare, și anume **despăgubirea bănească**, or, deși temeiul constatării este unul prevăzut de legea procesual-penală, natura juridică a pretenției de reparare a prejudiciului moral este prin excelență **civilă**.

Așadar, atunci când se solicită compensații bănești pentru atingeri aduse integrității morale, acțiunea dobândește un caracter civil patrimonial, intrând în

competența instanțelor de drept comun, urmând a fi examinate în procedură civilă, ceea ce nu justifică soluția instanței de fond în acest sens.

În contextul celor sus enunțate, instanța de fond incorect a reținut că cererea de chemare în judecată depusă de Tcaci Maxim nu urmează a fi judecată în procedură civilă și că instanța de fond nu este competentă să judece prezenta cauză civilă, confundând procedura penală de constatare a condițiilor necorespunzătoare de detenție (care este penală) și procedura civilă de valorificare a creanței rezultate din această constatare (care este civilă).

Or, deși **art. 473¹ și art. 473⁴ Cod de procedură penală** reglementează mecanismul de plângere împotriva actelor organelor de executare, aceste norme nu exclud, ci dimpotrivă, consacră dreptul persoanei de a alege metoda de protecție a drepturilor sale.

Respectiv, în cazul condamnaților la detenție pe viață, cum este și reclamantul, Tcaci Maxim, **art. 473⁴ alin. (6) Cod de procedură penală** stabilește o imposibilitate obiectivă de reducere a pedepsei, aceasta fiind nedeterminată, caz în care legiuitorul a instituit **despăgubirea bănească** drept unică formă de compensare eficientă.

Interpretarea restrictivă a instanței de fond aduce atingere **principiului securității raporturilor juridice**, or, prin decizia Curții de Apel Nord din 12 martie 2025 s-a stabilit cu autoritate de lucru judecat existența încălcării și dreptul reclamantului de a înainta o acțiune civilă, instanța civilă nu poate reevalua această competență într-o manieră care să anihileze dreptul reclamantului de a fi despăgubit.

De altfel, refuzul instanței de fond de a examina cauza sub pretextul necompetenței materiale echivalează cu o îngrădire nejustificată a dreptului de acces la justiție, lăsând reclamantul fără nicio cale legală de a-și valorifica dreptul recunoscut anterior prin decizia Curții de Apel Nord și creează un obstacol procesual insurmontabil, lăsând reclamantul într-un vid de protecție juridică, în care nicio autoritate nu și-ar asuma examinarea fondului pretențiilor sale, în pofida existenței unei hotărâri judecătorești constatatoare.

Mai mult, motivarea primei instanțe este și una contradictorie în condițiile în care pe de o parte a restituit cererea pentru necompetență, iar pe de altă parte i-a indicat reclamantului că poate reveni dacă „înlătură încălcările”, fără a specifica în ce constau acestea, abordare ce contravine cerinței de claritate a actului de justiție.

Analizând rigorile legii în raport cu soluția dată de instanța de fond conchidem că aceasta este una neîntemeiată, dat fiind aplicarea incorectă a normelor de drept procedural, or, concluziile de fapt ale instanței sunt contrare prevederile procedurale civile, care reglementează institutul restituirii cererii de chemare în judecată.

Conform art. 20 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime, iar în alin.(2) se indică că nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.

În temeiul art. 10 alin. (1) și (3) Cod de procedură civilă, sancțiunile procedurale sunt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural. Sancțiunile procedurale vizează atât actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cât și ale persoanelor legate de activitatea acestora și, în dependență de prevederile legii, constau în anularea actului procedural defectuos, în decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenzii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

Colegiul judiciar reține ca fiind întemeiate argumentele recurentului cu referire la netemeinicia restituirii cererii de chemare în judecată, în situația în care acest instrument procedural a fost utilizat defectuos, motiv pentru care instanța de recurs conchide lipsa temeiurilor care ar justifica menținerea încheierii din 5 mai 2025 emisă de instanța de fond.

Așadar, dat fiind faptul că prima instanță a aplicat eronat normele de drept procedural, în vederea asigurării accesului liber la justiție și egalității armelor în proces, principii consfințite în art. 6 din CtEDO, Colegiul judiciar consideră rezonabil și echitabil anularea încheierii contestate, or, *temeiul de restituire a cererii* cu referire la depunerea acțiunii în instanța necompetentă *este nejustificat legal*, *iar trimiterea cauzei spre rejudecare la faza de primire a cererii este unicul remediu legal pentru astfel de omisiuni de procedură civilă.*

Acestea fiind reținute, având în vedere că soluţia oferită de prima instanţă este una neîntemeiată, Completul judiciar ajunge la concluzia de a admite recursul declarat, a casa încheierea primei instanţe, restituind cauza spre rejudecare în aceeași instanță, în același complet de judecată, la faza de acceptare a cererii.

În conformitate cu art. 423-424, 427 lit. b) și 428 ale Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

D E C I D E:

Se admite recursul declarat de Tcaci Maxim.

Se casează încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 5 mai 2025, cu restituirea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță, în același complet de judecată, la faza de acceptare a cererii.

Președintele completului,
judecătorul Diana Corlăteanu

Judecătorii Eleonora Badan-Melnic

Roman Pascari